

LAPIN KULLANKAIVAJAIN LIITTO Ry

Toimintakertomus vuodelta 2014

Yleistä

Liiton toiminnan kehittämisessä on noudatettu 3-vuotista puheenjohtajakautta juonnattelevaa tavoiteohjelmaa vuosille 2012 – 2014. Sen ohella noudatettiin edellä mainittua tarkentavaa Toimintasuunnitelmaa 2014.

Kullankaivua on pyritty kehittämään ympäristövastuullisena elinkeinona ja harrastuksena. Kullankaivun toimintaedellytykset on pyritty turvaamaan ilman kohtuuttomia lainsäädännöllisiä tai käytännön esteitä.

Vaikuttamalla yhteiskunnalliseen mielipiteen muodostumiseen, jakamalla asiallista informaatiota, ja liiton jäsenyyden kautta tarjottujen jäsenetujen kautta aloituskynnystä madaltamalla on haluttu taata kaikille kullankaivuperinteestä ja –ammattista kiinnostuneille ihmisille mahdollisuus löytää oma polkunsu kultamaille nyt ja tulevaisuudessa.

Edunvalvonta

Liitto on toiminut kaikkien kullankaivajaryhmien etujärjestönä riippumatta kaivumenetelmästä, kaivualueesta tai toiminnan luonteesta.

Jäsenistön edut on pyritty turvaamaan sekä kullankaivun että siihen liittyvien tukitoimintojen, kuten liikkumisen ja asumisen osalta.

Lainsäädäntöä, viranomaisohjeistuksia, suunnitelmia ja näiden käytännön soveltamista on seurattu aktiivisesti, ja reagoitu nopeasti ja rakentavasti kullankaivun edellytyksiin vaikuttaviin muutoksiin.

Liitto on pyrkinyt edunvalvontatoimikunnan koordinoimana luotaamaan yhteiskunnan asenteita kullankaivua ja kultaperinnettä kohtaan, sekä muokkaamaan niitä jatkuvuudelle myönteiseen suuntaan. Tässä työssä on käytetty hyväksi olemassa olevia kontakteja poliittisiin päätöksentekijöihin ja virkamiehiin, ja pyritty aktiivisesti luomaan uusia kontakteja.

Uuteen kaivoslakiin muotoutuvia hallintokäytäntöjä on seurattu tarkasti, ja jäsenistöä on avustettu mm. kohtuuttomien valitusprosessien kohdalla. Jäsenistölle tarjottiin asiantuntija-apua ja neuvontaa lausuntojen ja konsultointien muodossa muissakin kullankaivun hallinnointiin liittyvissä ongelmatapauksissa.

Havaituista lain muutostarpeista on välitetty viestiä kaivosviranomaiselle sekä päättävälle tahoille.

Uudessa kaivoslaissa saamansa erityisen valitusoikeuden myötä Saamelaiskäräjät on valittanut lukuisista kullanhuhdontaan liittyvistä viranomaispäätöksistä pääosin samansisältöisin sarjavalituksin.

Valitukset koskivat koneellisen kullankaivun ja imurikaivun lupapäätöksiä, jotka olivat suurimmalta osin vakiintuneen toiminnan jatkolupia aiemmalla kaivupaikalla. Liiton edunvalvontapäällikkö Antti Peronius on vähäistä huomattavammassa määrin konsultoinut liiton jäsenistöä hallintovalituksiin vastaamisessa. Liitto on ollut tukemassa näitä oikeusprosesseja myös rahallisesti. Valituksista 4 eteni Korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyyn. KHO palautti lupapäätökset Tukesin uudelleen valmisteltaviksi.

Edunvalvontapäällikkö Antti Peronius ja toiminnanjohtaja Kai J. Rantanen neuvottelivat Tukesin virkamiesten kanssa lakkautettavilta kaivospiireiltä vaadittavista vakuuksista. Liitto konsultoi jäsenistöään asiakokonaisuudessa.

Perinteisiin viranomaiskatselmuksiin eri kaivualueilla osallistuttiin kutsujen mukaisesti.

Metsähallituslain uudistuksessa sen sisään pyrittiin rakentamaan saamelaisalueen maan- ja luonnonkäyttöä koskevien päätösten osalta lakipykälä, jotka olisivat nostaneet Saamelaiskäräjät Metsähallituksen rinnalle päättämään kaikista Ylä-Lapin luonnonkäyttöä koskevista kysymyksistä. Tämän ohella lakiin säädettäisiin erillinen heikentämiskieltopykälä, joka antaisi Saamelaiskäräjille veto-oikeuden kaikissa päätöksissä, joiden se katsoo aiheuttavan haittaa saamelaiselinkeinoille ja – kulttuuria.

Liitto seurasi aktiivisesti lain valmistelua, ja laati pyytämättä lausunnon työryhmälle. Liiton lausunnosta lähetettiin yhteenveto maa- ja metsätalousministeri Koskiselle, Lapin kansanedustajille sekä medialle.

Huonosti valmistellun ja laajasti kritisoidun metsähallituslain uudistus keskeytettiin, ja se siirrettiin uudelle eduskunnalle.

Uudet vesi- ja ympäristölaki ovat tuoneet lisävastuita ympäristöluvanvaraisille kullankaivajille. Liiton edunvalvonta on seurannut toimenpiteitä uusien lakien soveltamisessa, ja pyrkinyt vaikuttamaan vastuiden pysyttämiseen toiminnan jatkamisen mahdollistavalla kohtuullisella tasolla.

Metsähallituksen, Tukesin, Ympäristöministeriön ja ELY-keskuksen välisessä viranomaistapaamisessa oli aiheena ollut Lemmenjoen alueen koneellisen kullankaivun loppumisen jälkeiset maisemointityöt ja vaatimukset. Liitto esitti hankkeen siirtämistä myöhäisempään ajankohtaan.

Kuluneella toimikaudella viranomaistahot hakivat alueella Lemmenjoella Miessijoen vanhaa uomaa ilman liiton panosta asiaan.

Liitto osallistui Jukka Kelan eduskunnan Kansalaisinfoon tekemän kullankaivu-valistusiskun kustannuksiin keväällä ja syksyllä, sekä laati tilaisuuteen lausunnon uuden kaivoslain kullankaivulle tuomista epäkohdista.

Kelan eduskunnan Kansalaisinfo-vierailun jälkeen kansanedustajat Hanna Mäntylä ja Heikki Autto aktivoituivat tekemään aloitteita kullankaivun tulevaisuuden turvaamiseksi.

Liitto jakoi asiantietoa aiheesta kummallekin kansanedustajalle.

Autton ehdottama lakimuutos johti kaivoslain 169 §:n muutokseen, joka mahdollisti kullanhuhdonnan jatkamisen tilanteessa, jossa kolmen vuoden välein uusittavasta kullanhuhdantalupapäätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen. Myös hallitus teki samansisältöisen esityksen.

Asian käsittelyyn liittyen eduskunnan talousvaliokunnan kuultavana oli liiton edustajana edunvalvontapäällikkö Antti Peronius.

Liitto on lausui kumpaankin muutosesitykseen puoltavan kantansa kirjallisesti.

Inarin kunnan edustajien kanssa käytiin rakentava ja hyvähenkinen ajankohtaispalaveri kullankaivun tilanteesta ja haasteista Inarin Lapissa.

Liitto teki esityksen kevään 2015 eduskuntavaalien jälkeen valittavan hallituksen hallitusohjelmaan koskien kullankaivua.

Jäsenistö

Liiton jäsenmäärä on ollut edelleen kasvussa.

Yhdistykseen liittyy vuosittain huomattavasti suurempi määrä uusia jäseniä, mutta jäsenistöön tulleet ns. käypäläisjäsenet, jotka liittyvät jäseniksi käydäkseen liiton valtauksilla toteamassa että kullankaivu ei sovi vartalolle tai psyykelle, ovat ilmiönä vakiintuneet.

Lisäksi taloudellinen laskusuhdanne on pakottanut osan jäsenistöä luopumaan harrastuksesta.

	2014	2013	Muutos
Varsinaiset jäsenet	358	366	- 8
<u>Kannattajajäsenet</u>	<u>3358</u>	<u>3254</u>	<u>104</u>
Yhteensä	3716	3620	96
Kunniajäseniä	10	12	- 2

Liiton rahastonhoitaja on hoitanut jäsenrekisterin ja jäsenmaksuseurannan ylläpidon.

Jäsenpalvelut

Toiminnanjohtajat kulkivat kaivukaudella aktiivisesti eri kulta-alueilla ja ohjasivat, neuvoivat ja opastivat jäsenistöä käytännön kullankaivuun liittyvissä asioissa.

Matilainen vastasi liiton palvelupisteestä Kullanhuehdonnan SM-kisoissa Tankavaarassa.

Liiton kotisivujen keskustelupalsta on muotoutunut foorumiksi, jossa kaivajat jakavat mielipiteitään ja tietojaan kullankaivuun liittyvistä asioista.

Liiton jäsenistön vapaassa käytössä olleet valtaukset olivat erittäin suosittuja ja kaivutoiminta alueilla oli aktiivista, asiallista ja kultaa tuottavaa.

Alueilla toimi yhteensä arviolta 600 – 1100 yhdistyksen jäsentä.

Liiton hallinnassa ovat olleet Ivalojoen-Laanelan alueella valtaukset Elsaajalla, Palsinojalla, Pikku Piispanojalla, Rönkönojalla ja Lato-ajalla, valtaus Lauttaojalla Sodankylän kunnan puolella sekä valtaukset Lemmenjoen Kotaojalla ja Karuojalla.

Liitto omistaa lisäksi 'Isolan kaivos'-kaivospiirin Lemmenjoen Miessijoella. 'Isolan kaivokselle' on myönnetty vuokrakaivuoikeus hakemuksien perusteella.

Valtauksista suosituin oli Elsa-Palsinojan valtauskompleksi.

Liitto järjesti 31.1. - 2.2.2014 perinteisen talvitapahtuman, seminaariristeilyn Tukholmaan.

Seminaariohjelmassa perehdyttiin kullan saannin tehostamiseen. Seminaariin osallistui n. 260 henkeä. Järjestelyistä vastasivat puheenjohtajana Antti Peronius ja matkanjohtajana Heli Rapakko. M/s Mariellan auditoriossa järjestetyssä avausseminaarissa käsiteltiin kullankaivuun kohdistettua valitusrumbaa.

Liiton pikkujoulut vietettiin 5. – 7.12.2013 Hotelli Cumuluksessa Oulussa. Pikkujoulujen yhteydessä tehtiin kaivosekskursio Pyhäsalmen kaivokselle.

Pikkujouluihin osallistui n. 56 jäsentä.

Prospäkkäri ja kotisivut

Sisäinen tiedottaminen on tapahtunut jäsenlehti 'Prospäkkärin' ja yhdistyksen kotisivujen välityksellä. Resurssiongelmien vuoksi viivästynyt Prospäkkärin numero 4/14 yhdistettiin numeroon 1/15, joten lehti ilmestyi 3,5 kertaa.

Prospäkkäri-lehden vastaavana päätoimittajana toimi Kai J. Rantanen ja taitosta vastasi Liisa Hertell LH Viestinnästä. Painopaikkana on ollut EsaPrint.

Lehden toimitus kiittää kaikkia lehden toimittamiseen osallistuneita ja siinä avustaneita. Prospäkkärin kuluja on osin katettu ilmoitusmyynnillä.

Jäsenlehteä on käytetty eri viranomaisten tiedotuskanavana jäsenistölle sekä osaltaan myös ulkoiseen tiedottamiseen ja jäsenhankintaan.

Liiton internet-sivusto toimii merkittävimpana jäsenhankintakanavana ja ulkoisena tiedonjakokanavana.

Toimenpiteitä sen uudistamiseksi entistä paremmin jäsenistölle suunnattuna viestimenä on jatkettu. Kehittämistoimenpiteiden asiantuntijana ja toteuttajana on toiminut Samuli Jomppanen.

Kotisivujen ylläpidosta on vastannut Hannu Raja.

Internet-sivuston päätoimittajana on toiminut Kai J. Rantanen.

Muu toiminta

Kultahistoriallisesti merkittävin tapahtuma oli Petronellan tytär Solange Vandermoerin saapuminen LKL:n kutumana levittämään äitinsä tuhkat Lemmenjoelle ja Inarin hautausmaana Pyrkyreitten palstalle.

Jo aiemmin kesällä Suomen kautta Lappiin oli saapunut amerikkalainen seikkailijatar-kirjailija Jennifer O'Connel, joka rekonstruoii Petronellan retken läpi Suomen. Liitto antoi lähinnä henkistä tukea O'Connelin projektille.

Vesistövaikutusten yhteistarkkailu on toteutettiin liiton organisoimana Lapin ely-keskuksen hyväksymän ohjelman mukaisesti erillisinä tarkkailuohjelmina Ivalojoen-Sotajoen ja Lemmenjoen vesistöalueilla.

Lapin ely-keskuksen vaatimuksesta vuosiraportointi on tilattu ulkopuoliselta konsultilta Pöyry Oy:ltä.

Tarkkailuohjelmien kustannukset on laskutettu niiltä ympäristölupavelvollisilta, joiden toimintaan tarkkailu on kohdistunut.

Liitto järjesti Kullankaivajain Mestaruuskilpailut Sodankylän Tankavaarassa. Kisapäällikkönä toimi Esko Orava. Tärkeänä edellytyksenä kisojen onnistumiselle oli aktiivinen talkoolaisjoukko.

Liiton kisojen järjestäminen SM-kisojen yhteydessä tuotti selviä synergia-etuja liitolle sekä organisatorisesti että järjestelykulujen osalta.

Liitto järjesti LKL:n 65-vuotisjuhlan kullanhuhdontakisojen yhteydessä Tankavaarassa 31.7.2014. Juhlaan osallistui n. 150 kullankaivajaa sekä kymmenkunta kutsuvierasta.

Tilaisuudessa oli kunniavieraana Petronella Antoinette van der Moerin tytär Solange Vandermoer. Juhlapuhujana oli kansanedustaja Heikki Autto.

Liitto osallistui PR- ja jäsenhankintamielessä Saarifestareille Haapavedellä, sekä Susirajan Erämessuille Joensuussa.

Äivihjärven välivarastointialueella järjestettiin siivoustalkoot, ja Martiniiskonpalon ja Jäkäläpään lentotoimipaikoilla Kulttuurikeskuksen ja sivukirjaston kunnostustalkoot.

Hallinto

Liiton hallituksen puheenjohtajana toimi Jouko Korhonen.

Varapuheenjohtajana toimi Hannu Viranto vastaten ulkoisista suhteista. Hallituksen muina jäseninä toimivat eri vastuualueisiin painottuen: Kai J. Rantanen, sihteeri ja rahastonhoitaja; Aki Karvonen; Lemmenjoen alueen kiinteistöt ja kalusto, Vasant Mäkinen; muiden kullankaivu-alueiden kiinteistöt ja kalusto, Maija Vehviläinen; vakuusrahastohanke, Esko Orava; kilpailutoiminnan kehittäminen.

Hallituksen jäsen Vasant Mäkinen menehtyi lokakuussa 2014. Hallitus on toiminut vajaalukuisena Vasantin poismenon jälkeen.

Vuosikokous pidettiin 29.3.2014 Siidan auditoriossa, Inarin kirkonkylällä.

Kokoukseen osallistui 51 jäsentä.

Hallitus piti 9 kokousta, ja käsitteli ja valmisteli asioita aktiivisesti sähköisellä foorumilla.

Liiton osa-aikaisena toiminnanjohtajana työskenteli 1.1. – 18.6.2014 ja 20.8. – 31.12.2014 Kai J. Rantanen yhdistyksen jäsenasioita ja muita arkirutiineja pyörittäen.

Hannu Raja oli osa-aikaisena toiminnanjohtajana aktiivikaivukaudella ajalla 18.6. – 25.6.2014 sekä 7.8. – 16.8.2014.

Kauko Matilainen toimi osa-aikaisena toiminnanjohtajana ajalla 25.6. – 6.8.2014.

Elina Peronius työskenteli liiton toimistolla projektiluontoisesti 1.4. – 30.4.2014.

Peroniuksen työpanoksen pääpaino oli kullankaivun oikeutukseen liittyneiden lukuisten oikeustapausten asiakirjojen arkistointi digitaaliseen arkistoon liiton edunvalvonnan myöhempää käyttöä varten.

Liitolle kustannukseton työharjoittelija Pekka Peuranen osallistui liiton edunvalvonnan ohjaamana ympäristölupien hallinto-oikeusprosessien yleisen argumentaation muotoiluun sekä kaivosviranomaiselle annetun kaivoslain 52 §:n mukaisen lausunnon valmisteluun.

Toimintakaudella toimivat seuraavat toimikunnat:

- risteilytoimikunta: Antti Peronius, Heli Rapakko
- edunvalvontatoimikunta: Antti Peronius, Jouko Korhonen, Leila Kostainen
- kilpailutoimikunta: pj Vasant Mäkinen, kokoa toimikunnan tarpeen mukaan
- historiatoimikunta: Pirjo Muotkajärvi, Ilkka Ärrälä, Anne-Marie Kalla, Seppo J. Partanen, Veli-Pekka Jarva

Liitto on osallistunut Lemmenjoen kultahistoriallisen reitin suunniteluun yhteistyössä Kultamuseon ja Metsähallituksen kanssa.

Historiatoimikunnan puheenjohtaja Pirjo Muotkajärvi toimi liiton edustajana projektissa.

Golden Geopark of Lapland-valmisteluhankkeessa liittoa on edustanut Antti Peronius, varamiehenään Hannu Viranto.

Huomionosoitukset ja lahjoitukset

Pyrkyreitten palstan hoidosta on huolehdittu tekemällä sopimus Ivalon Taimituvan kanssa. Poisnukkuneita kultamiehiä on lisäksi muistettu mahdollisuuksien mukaan.

Petronellan tyttärelle, Solange Vandermoerille lahjoitettiin ”Petronellan kukkulat”-topografikoru muistoksi Lemmenjoen vierailusta.

Seminaariristeilyllä palkittiin Vuoden kullankaivajateko-huomionosoituksella Jukka Kela, perusteluina Kelan aktiivisuus eduskunnan kansalaisinfossa. Lisäksi huomioitiin Risto Mäkipuro 50-vuoden kullankaivajateko huomionosoituksella. Perusteluina Mäkipuron aktiivinen käytännön toiminta elävän kullankaivukulttuurin ylläpitämiseksi yli 50 vuoden ajalla, sekä hänen kriittis-asiallinen viranomaistoiminnan mielekkyyden kyseenalaistamisensa kullankaivua koskevan luvituksen suhteen.

Liitto lahjoitti jäsenmaksukultaa perinteisiin kohteisiin Kultapullokokisoihin, Vaskoolihihtoon ja perinteisesti tuettuihin kultakisoihin sekä jäsenhankinta- ja PR-tarkoituksiin. Lisäksi kultaa lahjoitettiin valokuvakilpailun voittajille.

Liiton historiikkia, Elinkautiset-korttipakkoja, Onnen hippuja-teosta, Hyvä kullanhuhdontaopasta sekä PR-tarkoituksiin hankittuja Heli Rapakon CD-levyjä on lahjoitettu yhteistyötahoille myönteisen kultamieshengen luomiseksi.

Kiinteä omaisuus

Liiton talous on ollut hyvässä kunnossa. Yhdistyksellä ei ole varsinaisia velkoja eikä vastuita. Muun toiminnan kuluja on rahoitettu osin myös ulkopuolisella rahoituksella, joka on kerätty toiminnanharjoittajilta ja jäsenlehden ilmoittajilta.

Lisäksi jäsenmaksujen yhteydessä on saatu jäsenistöltä kohdennettua vapaaehtoista jäsenmaksukolehtia, joka on käytetty sen toiminnan osa-alueen kehittämiseen, johon jäsenistö on sen osoittanut.

Tarkemmat luvut näkyvät tuloslaskelmassa ja taseessa.

Liitto omistaa Inarin kirkonkylässä jalasmökin, Lemmenjoen huoltolanssilla taukotuvan, Morgamin Kultahaminassa autiotupa-varastorakennuksen, Morgamin Kultalassa niliaitan, Martiniiskonpalon lentotoimipaikalla taukotuvan ja yhdessä Ilmailulaitoksen kanssa Jäkäläpään lentotoimipaikalla taukotuvan, kaksi saunaa Elsa-ojan-Palsinojan valtauksilla sekä saunan Lauttaojalla ja Rönkönojalla.

Liiton omaisuuden kunto ja arvo on pyritty pitämään turvattuina.

Liitto omistaa Kiinteistö Oy Kultakodin osakkeita 164 kpl. Tämä on 98,8 % kiinteistöosakeyhtiön koko osakekannasta.

Liiton yhtiökokousedustajina Kiinteistö Oy Kultakodin kokouksissa ovat toimineet Jouko Korhonen, Ami Telilä ja Markku Arvelin.

Kultakodin kiinteistön ja tontin kuntoa ja arvoa on ylläpidetty normaalein kiinteistöhoitotoimin kiinteistöosakeyhtiön toimesta.

Liitolla on ollut vuokrattuna huoneisto Kultakodista toimitilana ja arkistuhuoneena.

Välivarastointialueet Áivihjärvellä ja Härkäselässä ovat olleet liiton jäsenten käytössä huolto- ja välivarastointikäytössä.